

EPISTVLA MAGISTRI

- I Iūlius, quī canem lātrāre audīvit, iānitōrem ātrium intrantem interrogat: “Quis advēnit?”

Iānitor: “Tabellārius advēnit Tūsculō. Ecce epistula quam illinc ad tē tulit.” Hoc dīcēns iānitor epistulam 5 dominō suō trādit.

Iūlius: “Quidnam hoc est? Quisnam Tūsculō epistulam ad mē mīsit?”

Iānitor: “Nesciō. Tantum sciō epistulam Tūsculō missam et ā tabellāriō ad tē lātam esse.”

10 Iūlius: “Nōn opus est idem bis dicere. Ego id quod semel dictum est bene intellegō. Recēde hinc ad canem tuum!” Sīc Iūlius iānitōrem dīmittit.

Dominus cēram aspiciēns signum magistrī cognōscit (est enim parva eius imāgō) et “Missa est” inquit “ā 15 magistrō Diodōrō. Nōlō hās litterās legere, nam certē

ad-venīre -vēnisse

illinc = ab illō locō
ferre tulisse lātum
trā-dere = dare (dē manū in manū)
quid-nam? = quid?
quis-nam? = quis?
mittere mīssisē missum

signum
magistrī

hinc = ab hōc locō

dī-mittere = ā sē mittere,
iubēre discēdere

litterae -ārum fpl
= epistula

dēbēre + dat: eī dēbeō
: eī dare dēbeō

con-tinēre = in sē habēre
integer -gra -grum: (sig-
num) i.um = nōn
ruptum
signō integrō (abl)=dūm
signum integrum est
ea (n pl) = eae rēs

salūs -ūtis f: (eī) salūtem
dīcere = (eum) salūtāre

umquam = ullō tempore
(neque umquam = et
numquam)

nēmō magister = nūllus
magister

kalendis Iūniīs = diē
prīmō mēnsis Iūniī

vultus -ūs m = faciēs
pallidus -a -um = albus
(dē colōre vultūs
dīcitur)
pallēre = pallidus esse
ob prp+acc = propter

legere lēgisse lēctum

magister poscit pecūniā quam eī dēbeō. Duōrum
mēnsium mercēdem magistrō dēbeō.”

Aemilia: “At fortasse epistula aliās rēs continet. Quis
scit? Fortasse magister aliquid scripsit dē Mārcō? Signō
integrō, nēmō scit.”

Iūlius signum rumpit et epistulam aperit. Ecce ea
quae in epistulā magistrī scripta sunt:

Diodōrus Iūliō salūtem dīcit.

Discipulus improbus atque piger est tuus Mārcus filius.

*Male recitat, foedē et prāvē scribit, computāre nūllō modō
potest, neque umquam rēctē respondet cum eum interrogāvī.
Filiū tuum nihil docēre possum quia ipse nihil discere
vult. Nēmō magister pēiōrem discipulum umquam docuit.
Valē.*

*Scribēbam Tūsculī kalendīs Iūniīs. Hic diēs mē monet dē
pecūniā quam mihi dēbēs. Quārē Mārcus hodiē mercēdem
sēcum nōn tulit? Mercēs numquam mihi trāditur ad diem.
Iterum valē.*

Interim Mārcus, cuius vultus ad nōmen magistrī co-
lōrem mūtāvit, pallidus et tremēns patrem legentem 35
spectat. Cūr pallet puer? Pallet ob timōrem. (Quī timet
pallēre solet.)

Item Aemilia vultum Iūliī sevērum intuētur. Post-
quam ille epistulam lēgit ūisque ad finem, uxor eum
interrogat: “Quid scripsit magister?”

Iūlius: “Prior epistulae pars dē aliā rē est; in parte pos-
teriōre magister mē monet dē pecūniā quam eī dēbeō.”

20

40

II

Aemilia: "Cūr nōn solvis pecūniā quae magistrō dēbētur? Certē magister, quī filiōs nostrōs tam bene 45 scribēre et legere docet, mercēdem suam meret. Sed quidnam scriptum est in priōre epistulae parte? Nōnne magister Mārcum laudat?"

Iūlius: "Hāc epistulā nūlla laus continētur, nec enim puer piger atque improbus laudem meret! Tūne putās 50 tē hīs litterīs laudārī, Mārce?"

Mārcus vultum ā patre āvertit nec ūllum verbum respondet, at genua trementia et vultus pallidus respōnsum plānum est, quod pater facile intellegit. Saepe silentium est respōnsum plānissimum.

55 Tacente Mārcō, Aemilia "Quid fēcit Mārcus?" inquit, "Dīc mihi omnia!"

Iūlius: "Mārcus prope omnia fēcit quae facere nōn dēbuit! Haec epistula omnem rem plānam facit. — O Mārce! Iam plānē intellegō falsa esse omnia quae nōbīs 60 nārrāvistī: magister plānīs verbīs scribit 'tē discipulum improbissimum fuisse ac foedē et prāvē scripsisse'!"

Mārcus: "At tabulam vōbīs ostendī..."

Iūlius: "Aspice hanc tabulam: vidēsne nōmen 'Sextī' litterīs plānīs in parte superiōre īscriptum? Tūne solēs 65 nōmina aliēna īscribere in tabulā tuā? Haec nōn tua, sed Sextī tabula est. Hocine negāre audēs?"

Mārcus, quī iam nōn audet mentīrī, nihil negat, sed omnia fatētur: "Rēctē dīcis, pater. Tabula Sextī est. Tabulās mūtāvī inter pugnam."

solvere pecūniā = dare pecūniā quae dēbētur

merēre -uisse -itum

laus laudis *f* = verba laudantia
rēs epistulā continētur = epistula rem continet

ā-vertere

plānus -a -um = qui facile intellegitur
facile *adv*

facere -iō fēcisse factum

dēbēre -uisse -itum

omnis -e = tōtus

ostendere -disse
superior -ius *comp*
↔ inferior
īn-scribere

negāre = dīcere 'nōn vērum esse'

fatērī ↔ negāre

	Aemilia: "Pugnam? Quam pugnam nārrās?"	70
per-dere ↔ servāre	Iūlius: "Mārcus mihi iam nārrāvit 'sē cum Sextō pugnāvisse.' — Nōnne tibi satis fuit vestem tuam novam perdere? Etiamne tabulam aliēnam...?"	
per-dere -didisse	Mārcus: "Tabulam Sextī nōn perdidī, pater. Vidē: integra est tabula."	75
factum -i n = id quod factum est pudēre: mē pudet=intellegō mē indignē fēcisse /indignē factum esse	Iūlius: "At certē pater Sextī putābit eum perdidisse tabulam suam. Fortasse Sextus ā patre suō pūniētur ob hanc rem. Intellegisne factum tuum indignum esse? Nōnne tē pudet hoc fēcisse? Profectō mē pudet hoc ā meō filiō factum esse!"	80
rubēre = ruber esse pudor -ōris m < pudēre pudēre + gen: factū suī : ob factum suum	Mārcus, quī paulō ante ob timōrem pallēbat, iam rubet propter pudōrem. Puerum pudet factū suī. (Is quem factōrum suōrum pudet rubēre solet.)	
post-hāc = post hoc tempus futūrus sum = erō pāritūrus sum = pārēbō pugnātūrus sum = pugnābō dormitūrus sum = dormiam prō-mittere -mīssisse -missum	Mārcus: "Certē malus puer fuī, sed posthāc bonus III puer futūrus sum: semper vōbīs pāritūrus sum, num- 85 quam pugnātūrus sum in viā nec umquam in lūdō dormitūrus sum. Hoc vōbīs prōmittō, pater et māter! Mihi crēdite!"	
pugnātūrum esse ante-hāc = ante hoc tempus; ↔ post-hāc facere, imp fac! facite!	Mārcus 'sē malum puerum fuisse' fatētur ac simul prōmittit 'sē posthāc bonum puerum futūrum esse, 90 semper sē parentibus pāritūrum esse nec umquam in viā pugnātūrum nec in lūdō dormitūrum esse' — id quod saepe antehāc prōmīsit!	
prōmissum -i n = quod prōmissum est	Iūlius: "Prīnum fac quod prōmīstī, tum tibi crēdēmus!" Iūlius nōn crēdit Mārcum prōmissum factūrum 95 esse.	

Mārcus: "Omnia quae prōmisi factūrus sum. Nōlī mē verberāre! Iam bis verberātus sum ā magistrō."

"Ergō verbera magistrī nōn satis fuērunt!" inquit Iū-
100 lius, "Profectō verbera meruistī!" Tum oculōs ā filiō
āvertēns: "Abī hinc ab oculis meīs! Dūc eum in cubicu-
lum eius, Dāve, atque inclūde eum! Posteā fer mihi
clāvem cubiculi!"

Postquam Dāvus puerum ex ātriō dūxit, dominus
105 "Haec omnia" inquit "facta sunt, quod Mēdus herī
domō fūgit nec hodiē Mārcum in lūdum euntem et
illinc redeuntem comitārī potuit. Posthāc Mārcum sine
comite ambulāre nōn sinam. Crās Dāvus eum comi-
tābitur; is certē bonus comes erit."

110 Mārcō in cubiculum ductō atque inclūsō, Dāvus redit
et "Mārcus" inquit "inclūsus est. Ecce clāvis cubiculi."

Iūlius clāvem sūmit ac surgit. Aemilia, quae putat
eum ad Mārcum ire, "Quō īs, Iūlī?" inquit, "Mārcumne
verberātum īs?" Aemilia Mārcum ā patre verberātum īrī
115 putat. "Nōlī eum verberāre! Nōn putō eum posthāc in
viā pugnātūrum neque in lūdō dormītūrum esse."

Iūlius: "Putāsne iam mūtātum esse istum puerum?
Ego eum nec mūtātum esse nec posthāc mūtātum īrī
crēdō! Quamquam herī ā mē semel verberātus est atque
120 hodiē bis ā magistrō, nec verbera patris nec magistrī
eum meliōrem fēcērunt."

Aemilia: "Ergō nōn opus est iterum eum verberāre.
Nec laudibus nec verberibus melior fierī potest."

factūrus sum = faciam

verbera -um *n pl*

in-clūdere < in
+ claudere

clāvis -is *f*

dūcere dūxisse ductum

herī = diē ante hunc
diem (\leftrightarrow crās)
fugere -iō fugisse
īre, part iēns euntis
comitārī: eum c. = cum
eō īre
comes -itis *m* = is qui
comitātur

in-clūdere -sisse -sum
Mārcō...ductō/inclūsō =
postquam Mārcus ...
ductus/inclūsus est

māter putat filium ā
patre verberātum īrī =
māter putat patrem fi-
lium verberātūrum esse

scriptūrus sum = scribam

cui-nam? = cui?

trā-dere -didisse -ditum

'respōnsum ā Mārcō trāditum īrī' = 'Mārcum respōnsum trāditūrum esse'

dēbitus -a -um = quī dēbetur

"mercēdem solvere nōlō"

negāre + dat = dare nōlle
quam ob rem? = ob
quam rem? quārē?af-ferre at-tulisse al-lātum
(< ad-)
quō-nam? = quō?
quae-nam? = quae?epistulā lēcta= postquam
epistula lēcta est (ab eā)

Iūlius: "Nōlī timēre, Aemilia! Mārcum in cubiculō relinquam. Iam epistulam scriptūrus sum." Iūlius dīcit 125
'sē epistulam scriptūrum esse.'

Aemilia: "Cuinam scriptūrus es?"

Iūlius: "Magistrō scilicet. Crās Dāvus, Mārcī comes, epistulam meam sēcum feret, quae ā Mārcō ipsō trādētur magistrō. Tabellārius, quī epistulam magistrī trādit, tempus perdit, sī forīs respōnsum meum opperītur. Dīmitte eum, Dāve! Dīc eī 'respōnsum meum crās ā Mārcō trāditum īrī'."

Aemilia: "Nōnne Mārcus simul cum epistulā tuā mercēdem dēbitam trādet magistrō?" 135

Iūlius: "Minimē! Ego enim plānē respondēbō 'mē mercēdem solvere nōlle'!"

Aemilia: "Quid ais? Nōnne tē pudet pauperī magistrō mercēdem negāre? Quam ob rem mercēdem dēbitam solvere nōn vīs? Causam afferre oportet." 140

Iūlius: "Magister ipse mihi causam attulit."

Aemilia: "Quōnam modō? Quaenam causa allāta est ā magistrō?"

Iūlius: "In hīs litterīs magister ipse fatētur 'sē filium meum nihil docēre posse': ergō mercēdem nōn meruit. 145 Pecūniām quae merita nōn est nōn solvam. Nōlō pecūniām meam perdere!"

Epistulam sūmēns Aemilia "Itane scribit magister?" inquit; tum, epistulā lēcta, "Hoc tē nōn excūsat, nam plānē scribit 'Mārcum ipsum nihil discere velle', et quī 150

nihil discere vult, nihil discere potest. Nōn modo posse, sed etiam velle opus est: quod nōn vīs, nōn potes."

Iūlius rīdēns "Rēctē dīcis" inquit, "Ego enim pecūniā solvere nōlō: ergō solvere nōn possum!"

- 155 Hoc dīcēns Iūlius epistulam magistrī scindit.

GRAMMATICA LATINA

Participium et infinitivus futuri

[A] Āctīvum.

- 160 Miles: "Fortiter pugnātūrus sum." Miles dīcit 'sē fortiter pugnātūrum esse.'

'Pugnātūrus -a -um' est participium futūri. Participium futūri est adiectīvum dēclīnatōnis I/II. 'Pugnātūrum esse' est īfīnitivus futūri, quī cōnstat ex participiō futūri et 'esse'.

- 165 Exempla: pāritūrus, dormītūrus, factūrus, scriptūrus, futūrus.

Mārcus: "Posthāc bonus discipulus futūrus sum..." Mārcus dīcit 'sē posthāc bonum discipulum futūrum esse, semper magistrō pāritūrum esse nec umquam in lūdō dormītūrum esse.' Magister nōn crēdit eum prōmissum factūrum esse.

- 170 Puerī: "Posthāc bonī discipulī futūri sumus..." Puerī dīcunt 'sē posthāc bonōs discipulōs futūrōs esse, semper magistrō pāritūrōs esse nec umquam in lūdō dormītūrōs esse.' Magister nōn crēdit eōs prōmissum factūrōs esse.

[B] Passīvum.

- 175 Iūlius: "Sextus ā magistrō laudābitur." Iūlius dīcit 'Sextum ā magistrō laudātūm īrī.'

'Laudātūm īrī' est īfīnitivus futūri passīvī, quī ex supīnō et 'īrī' cōnstat.

PENSVM A

Mārcus: "Posthāc bonus puer fu- sum et vōbīs pāri- sum." Mārcus prōmittit 'sē bonum puerum fu- esse et sē pārentibus

Iūlius epistulam scindit

pugnātūr|us sum = pug-
nābō
pugnātūr|um esse

-tūr|us -a -um
-tūr|um esse

[1] pugnātūr|um esse

[2] pāritūr|um esse

[3] factūr|um esse

[4] dormītūr|um esse

futūr|um esse

laudātūm īrī

-tūm īrī

Vocabula nova:
 signum
 litterae
 vultus
 laus
 factum
 pudor
 prōmissum
 verbera
 clavis
 comes
 integer
 pallidus
 plānus
 superior
 trādere
 dīmittere
 dēbēre
 continēre
 salūtem dicere
 pallēre
 solvere
 merēre
 ävertere
 īscribere
 negāre
 fatēri
 perdere
 pudēre
 rubēre
 prōmittere
 inclūdere
 comitārī
 illinc
 hinc
 quidnam?
 quisnam?
 fortasse
 umquam
 posthāc
 antehāc
 herī
 ob

pāri- esse.' Aemilia putat Mārcum ā Iūliō verberā- īrī, sed Iūlius 'sē epistulam scrip- esse' dīcit.

Verba: dūcere -isse -um; legere -isse -um; mittere -isse -um; inclūdere -isse -um; facere -isse -um; ferre -isse -um; afferre -isse -um; trādere -isse -um; perdere -isse; ostendere -isse; fugere -isse.

PENSVM B

Iānitor dominō epistulam — [= dat]. Iūlius — rumpit; iam signum — nōn est. Mārcus — et tremēns — patris legentis aspicit. Epistula magistrī omnem rem — facit. Iūlius: "Sextī est haec tabula; num hoc — audēs?" Puer nihil negat, sed omnia —. Iūlius: "Indignum est — tuum. Nōnne tē — factū tuī?" Mārcus, quī paulō ante — timōrem pallēbat, iam — ob —. Mārcus: "— semper bonus puer erō, hoc vōbīs —!"

Hodiē Mēdus Mārcum ad lūdum — nōn potuit, nam — domō fūgit; itaque Mārcus sine — ambulāvit. Magister pecūniām quam Iūlius eī — postulat. Iūlius: "Magistrō pecūniām — nōlō, neque enim is mercēdem —. Pecūniām meām — nōlō."

PENSVM C

Ā quō epistula missa est?
 Quōmodo Iūlius epistulam aperit?
 Quid magister scripsit dē Mārcō?
 Cuius nōmen in tabulā īscriptum est?
 Quā ob rem rubet Mārcus?
 Negatne Mārcus sē malum discipulum fuisse?
 Quid Mārcus parentibus suīs prōmittit?
 Quō Dāvus puerum dūcit?
 Quārē Iūlius surgit?
 Quid Iūlius magistrō respondēbit?
 Cūr mercēdem solvere nōn vult?